

KORESPONDENCJE

*Pomnikowy jarząb brekinia Sorbus torminalis
w Poznaniu-Naramowicach*

W świetle dotychczasowego piśmiennictwa, na terenie miasta Poznania występował tylko jeden okaz jarząbu brekini, o obwodzie 48 cm (Szafran 1958). Stanowisko to znajdowało się przy ul. Niestachowskiej w sąsiedztwie pływalni miejskiej, naprzeciw domu nr 186. Podczas pamiętnej rzezi drzew zimą 1977/1978 r. przy ul. Niestachowskiej, w związku z przygotowaniem terenu pod budowę trasy szybkiego ruchu, drzewo to zostało ścięte. Powstało zatem przekonanie, że Poznań pozbawiony został jedyne go okazu brekini. Okazało się ono jednak niesłuszne, bowiem już w roku 1976 autor niniejszej notatki stwierdził występowanie okazałego jarząbu brekini w Poznaniu-Naramowicach, czyli w granicach wielkiego Poznania. Opisywane drzewo rośnie na terenie wystawowym zwierząt hodowlanych, w bezpośrednim sąsiedztwie nieużywanego od kilku lat pawilonu owczarskiego. Rozmiary drzewa wynoszą: wysokość — 10,5 m, obwód (na wys. 1,3 m) — 157 cm (ryc. 1). Pień, o przekroju nieco spłaszczonym, ma 2,1 m wysokości. Znajdują się w nim dwie dziuple, z których większa, widoczna jest na rycinie 2. Rozpoczyna się ona w odziomku pnia i ma 1,8 m długości i 20 cm w najszerszym miejscu. Mniejsza dziupla ma 76 cm długości i 20 cm szerokości. Drewno wewnątrz dziupli próchnieje. U nasady pnia oraz na wysokości 1 m widoczne są uszkodzenia zadane siekierą. Korona drzewa zbudowana jest z 6 grubych konarów wyrastających pod ostrym kątem, co nadaje jej szeroko stożkowaty pokrój, ma 12 m średnicy. Sześć konarów odcięto także wcześniej. Cieńsze gałęzie korony usychają. Korona ulistniona jest bujnie, ale liście wcześniej się przebarwiają. Drzewo kwitnie obficie, lecz bardzo mało owoców dojrzewa.

Opisywany okaz brekini jest jedynym (dotychczas znanym), tak okazałym drzewem tego gatunku na terenie Poznania. W Ogrodzie Dendrologicznym Akademii Rolniczej i w Ogrodzie Botanicznym Uniwersytetu im. A. Mickiewicza rośnie po kilka młodych drzew brekini. Przedstawiony jarząb rośnie w miejscu nie przeszkadzającym działal-

Ryc. 1. Pomnikowy okaz jarząbu brekini *Sorbus torminalis*, na terenie wystawowym zwierząt hodowlanych w Poznaniu-Naramowicach. — A monumental specimen of the wild service tree growing in the exhibition territory of the stock-farm at Naramowice near Poznań. Fot. M. Dziurla

Ryc. 2. Pień pomnikowego jarząbu brekini w Poznaniu-Naramowicach. — The trunk of the monumental wild service tree growing at Naramowice near Poznań. Fot. M. Dziurla

ności wystawowej zwierząt i dlatego powinien pozostać tam dalej. Stan zdrowotny drzewa, ze względu na duże ubytki drewna pnia, budzi niepokój. Wymiary pnia i ogólny wygląd kwalifikują to drzewo do miana pomnika przyrody. Należy zwrócić na nie uwagę Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Poznaniu, w celu wpisania drzewa do rejestru pomników przyrody, zabezpieczenia i przystąpienia do niezwłocznego leczenia.

Na zakończenie warto wspomnieć, iż gorącym zwolennikiem uprawy rodzimych gatunków jarzębów w miastach był profesor A. Wodźcicko (1958). Widział On w takim postępowaniu ratunek i możliwość przetrwania tych gatunków drzew, które eksploatacyjna gospodarka wypierała z ich naturalnych siedlisk leśnych. Jarzęb brekinia jest drzewem długowiecznym, żyjącym do około 300 lat i osiągającym największą wysokość (do 25 m) spośród naszych rodzimych jarzębów (Stecki 1950).

Mieczysław Czekalski

PISMIENICTWO

Stecki K. 1950 *Brekinia, ginące drzewo naszych lasów*. Chrońmy Przyr. 1/2: 3—11.

Szafran H. 1958 *Drzewa przy ulicach miasta Poznania*. Przyr. Pol. zach. 1(3): 20—44.

Wodźcicko A. 1958 *Zieleń miast z punktu widzenia ochrony przyrody*. Przyr. Pol. zach. 1(3): 10—19.

Grupa odroślowych świerków — pomnikiem przyrody

Zjawisko odnawiania się świerka z odrosli korzeniowych spotykane jest dość rzadko, a do wyjątków należą przykłady odroślowych świerków tworzących liczniejszą grupę drzew. Niezwykle rzadki przypadek odroślowo powstałej grupy połączonych ze sobą świerków *Picea excelsa* spotkaliśmy w dolnoreglowym lesie jodłowo-świerkowym na Spiszu. Poinformował nas o tym mgr inż. Jan Wnęć — zastępca nadleśniczego w Krościenku.

Stanowisko omawianych świerków znajduje się w leśnictwie Łapsze (uroczysko Kotelnicze, oddz. 152 c) i jest położone na NW od rezerwatu „Niebieska Dolina”. Świerki te rosną na skraju rozluźnionego lasu w sąsiedztwie malowniczej, śródleśnej polany, o tej samej co uroczysko nazwie, z dala od szlaków turystycznych. Zwraca tu uwagę kępa kilku świerków, ugałęzionych prawie do ziemi i tworzących wspólną, pękata